

بررسی ارتباط سبک رهبری مربیان ورزشی با نگاهداشت ورزشکاران حرفه‌ای

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۲۰

کد مقاله: ۷۰۲۳۶

مهران کیهان زاده^۱

چکیده

مقدمه و هدف: سبک های رهبری که مربیان به کار می برند، جایگاه ویژه ای در شناسایی و نگاهداشت ورزشکاران ایفا می کند. هدف این تحقیق را بررسی ارتباط بین سبک های رهبری مربیان با نگاهداشت ورزشکاران می باشد. روش شناسی: روش این تحقیق توصیفی و از نوع همبستگی است. نمونه آماری این تحقیق را ۲۴۸ نفر از ورزشکاران مرد تیمی منتخب فوتبال لیگ برتر تشکیل داد. جهت گردآوری داده ها از پرسشنامه مقیاس رهبری در ورزش چلادوری و صالح (۱۹۸۰) استفاده شد. داده های گردآوری شده با استفاده از تکنیک های آمار توصیفی و همچنین آمار استنباطی (آزمون کلموگروف اسمیرنوف، ضریب همبستگی پیرسون، آزمون تعقیبی شفه و خط رگرسیون) توسط نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته ها و نتیجه گیری: بر اساس نتایج آزمون رگرسیون با توجه به سطح معناداری سبک های رهبری فقط سه سبک رهبری دلسوزانه، مشاوره ای، مشارکتی به دلیل اینکه در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ قرار دارند، معنادار هستند یعنی بر میزان اثربخشی نگاهداشت حرفه ای ورزشکاران تأثیرگذار هستند. بر اساس نتایج فوق مشخص می شود سبک رهبری مشارکتی به دلیل داشتن بالاترین مقدار β یعنی ۰/۵۹۰ بیشترین تأثیر را بر اثربخشی نگاهداشت ورزشکاران خواهد داشت. سبک رهبری آمرانه به دلیل اینکه در سطح معناداری بالاتر از ۰/۰۵ قرار دارد بر اثربخشی نگاهداشت ورزشکاران حرفه ای تأثیرگذار نیست.

واژگان کلیدی: سبک رهبری، مربیان ورزشی، نگاهداشت حرفه ای ورزشکاران

مربی در رهبری تیم به‌عنوان یک سازمان دهنده قوی و سنگ بنای هر پیشرفت مطرح می‌باشد. مربیان در جهت ایفای نقش مربیگری‌شان، به دنبال فراهم نمودن شرایطی هستند که به کمک آن هر ورزشکار، بیشترین فرصت را برای موفقیت در اختیار داشته باشد و در همان وضعیت به موفقیت تیمی نیز دست یابد. مربی نه‌تنها در مورد محیط فیزیکی حساسیت به خرج می‌دهد، بلکه محیط‌های روانی و اجتماعی را هم مورد توجه قرار می‌دهد (آقایی و توکلی انگوت، ۱۳۹۲). مربیگری فرآیندی رفتاری می‌باشد که در آن مربی بر ورزشکاران تأثیر می‌گذارد تا واکنش موردنظر آنان انجام گیرد. در واقع، مربیگری بیش از دستورات مربی به ورزشکار است و ویژگی‌های موقعیتی متعددی را دربرمی‌گیرد تا آنجا که مربی باید بداند چه موارد ویژه‌ای را و چگونه به هر ورزشکار گوشزد نماید (محدث و همکاران، ۱۳۸۹).

در مورد حرفه مربیگری و ویژگی‌های مرتبط با آن مطالب متنوعی توسط محققان ارائه شده‌اند و مؤلفان کتاب‌های روانشناسی ورزش نیز هرکدام بخشی از مطالب خود را به بحث درباره این حرفه دشوار و جذاب اختصاص داده‌اند. مارتنز در کتاب راهنمای مربیان در زمینه روانشناسی ورزشی می‌گوید: مربیگری، شغلی متفاوت با سایر مشاغل موجود در جامعه است و آنچه از مربی انتظار می‌رود این است که انسان‌های نجیب و خوب به جامعه تحویل دهد. این حرفه نیازمند مهارت‌های گوناگونی است. مربیان در میدان‌ها ورزشی، جایگاه بسیار مناسبی دارند و نقش آنان آن قدر مهم و تأثیرگذار می‌باشد که از آن‌ها به‌عنوان محور اصلی تیم‌های ورزشی یاد می‌شود (بسمی و همکاران، ۱۳۹۴). در این میان یکی از ابعاد مهم در تصمیم‌گیری مربیان، انتخاب سبک رهبری آن‌هاست. اینکه مربی در مورد انتخاب مهارت‌ها و استراتژی‌هایی که نیاز به آموزش دارد، چگونه تصمیم می‌گیرد، چگونه تمرین و مسابقه را برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی می‌کند، برای ایجاد نظم و انضباط تیمی از چه روش‌هایی استفاده می‌کند و از همه مهم‌تر، چه نقشی برای ورزشکاران در زمینه تصمیم‌گیری‌ها قائل می‌شود (حسینی کشتان، ۱۳۸۶)؛ بنابراین سبک رهبری مربی می‌تواند نقش مهمی در انگیزش موفقیت‌طلبی بازیکنان داشته باشد که به‌منظور دستیابی به اهدافی مشخص در تلاش هستند (حاتمی و سبحانی، ۱۳۹۲).

در همین ارتباط کاس، مربیان را اجزاء حیاتی منابع انسانی در سازمان‌های ورزشی دانسته است. به اعتقاد او مربیان حتی اگر واژه رهبری را در مورد خود به کار نبرند، وظایف آنان همچون سایر فعالیت‌های پیشرفته و سازمان‌یافته، مستلزم اعمال رهبری است (احمدی، ۱۳۹۰). مربیگری فرآیند رفتاری است که در آن مربی می‌کوشد. بر ورزشکاران تأثیر گذارد تا واکنش موردنظر او انجام گیرد (توکلی؛ کشتی دار؛ خوشبختی، ۱۳۹۰). این حرفه ویژگی‌های موقعیتی متعددی را در برمی‌گیرد تا آنجا که مربی باید بداند که چه چیزهای ویژه‌ای و چگونه آن‌ها را به ورزشکار خاص بگوید. این همان انتخاب سبک و شیوه مناسب مربیگری است. این که مربی چگونه تصمیم می‌گیرد، کدام مهارت‌ها و استراتژی‌ها را آموزش می‌دهد، چگونه سازمان‌دهی لازم برای تمرین و مسابقه را به انجام می‌رساند، از چه روش‌هایی برای ایجاد نظم و انضباط تیمی استفاده می‌کند و از همه مهم‌تر، در تصمیم‌گیری‌ها چه نقشی را برای ورزشکاران در نظر می‌گیرد (جهان‌دیده؛ همتی، ۱۳۹۱). سبک‌های رهبری و تصمیم‌گیری مربی ممکن است از یک مربی به مربی دیگر بر اساس شخصیت، تجربه و آموزه‌های متفاوت باشد. همچنین، یک سبک رهبری ویژه ممکن است برای برخی بازیکنان قابل قبول باشد و برای برخی دیگر نباشد. بنابراین، مربی باید از سبک‌های متفاوت رهبری و سازگاری شیوه‌های درست رهبری برای بازیکنان آگاه و مطلع باشد. شیوه رهبری درست می‌تواند بازیکنان را برانگیزد و عملکردشان را بهبود بخشد و رضایت آنان را فراهم کند (حلاجی، زردشتیان، تن نویس، ۱۳۹۰).

تحقیقات دو دهه قبل در زمینه کارایی مربیگری بیشتر بر شناخت خصوصیات مربیگری، سبک‌های رهبری و الگوهای رفتار مربی متمرکز بوده است. بر اساس این مطالعات، مربی کارآمد فردی است که توانایی تغییر نتیجه، اجرای موفقیت‌آمیز و مهم‌تر از همه توانایی واکنش‌های روانی مثبت در تیم را داشته باشد (احمدی، ۱۳۹۰)؛ زیرا عملکرد ورزشی فرد تحت تأثیر عوامل روانی و اجتماعی زیادی قرار دارد که شناخت این عوامل می‌تواند برای مربی بسیار تعیین‌کننده باشد (آهولا، اسو؛ هتفیل، براد، ۱۳۷۲). عوامل روانی و عاطفی ورزشکاران در گروه‌های متفاوتی دسته‌بندی شده و مورد مطالعه قرار می‌گیرد، آنچه اهمیت دارد ضرورت بررسی و مطالعه تمام موارد و عوامل است که در همین زمینه هویت ورزشی به‌عنوان جنبه بسیار مهمی از رفتار روانی، عاطفی و ورزشکاران مورد مطالعه قرار می‌گیرد (رضانی نژاد، حکیمی، ۱۳۹۰).

مربیان در رهبری گروه به‌عنوان یک سازنده قوی و زیربنای پیشرفت ورزشکاران و فراهم‌کننده بخش بزرگی از شرایط پیروزی و موفقیت به حساب می‌آیند. آن‌ها در ایفای نقش مربیگری به دنبال ایجاد شرایطی هستند تا هر ورزشکار حداکثر فرصت را برای بروز استعدادهایش داشته باشد و در همان حال نیز به موفقیت تیمی برسد (توکلی؛ کشتیدار؛ خوشبختی، ۱۳۹۰). بنابراین می‌توان یکی از صفات برجسته‌ای که منجر به تمایز گروه‌های موفق ورزشی از گروه‌های ناموفق می‌شود را مدیریت و رهبری مؤثر، فعال و شایسته مربی دانست. مربیان، در واقع رهبر گروه محسوب می‌شوند و رهبری، فرآیند نفوذ بر اعضای گروه است تا ورزشکاران با سخت‌کوشی و رضایتمندی به اهداف تیمی دست یابند (بشارت، عباسی، میرزا کسفی، ۱۳۸۵). بسیاری از مربیان خوب در ورزش دارای بینش، شخصیت و مهارت‌هایی هستند که خالصانه به هر ورزشکاری کمک می‌کنند تا به عملکرد بالقوه دست یابد. گروه‌های این قبیل رهبران نوعاً موفق و اعضای آن‌ها اغلب بسیار راضی و خشنود هستند. آنچه مربیان انجام می‌دهند و چگونگی انجام

دادن آن اثر شایان توجهی بر نگرش‌ها، احساسات و عملکرد ورزشکار دارد. هدف مربی این است که به ورزشکار کمک کند تا به عملکرد بالقوه‌اش دست یابد (انشل، مارک اچ، ۱۳۸۰).

بدهی است برای مربیگری و هدایت ورزشکاران برای رسیدن به موفقیت نیاز به یک ساختار رهبری است که ورزشکاران بتوانند در آن ساختار بهترین عملکرد جسمانی و مهارتی را داشته باشند. این امر همان مسئله اساسی شناخت سبک‌های رهبری مؤثر مربیان را بیان می‌کند که عامل مهم هدایت مربی و ورزشکار است (حلاجی، محسن؛ زردشتیان، شیرین؛ تن نویس، ۱۳۹۰). سبک آموزش و تمرین، رفتاری است برای بهبود بازی ورزشکاران از طریق آموزش فن‌ها و در ورزش‌های تیمی به هماهنگ کردن فعالیت‌های اعضای گروه اطلاق می‌شود. در سبک آموزش و تمرین مربی بر آموزش قوت و ضعف‌ها و بهبود مهارت‌های بازیکنان تأکید می‌ورزد. سبک بازخورد مثبت، رفتاری است که مربی ورزشکاران را مورد تقدیر قرار می‌دهد و از بازی آن‌ها تعریف می‌کند. این دو رفتار (آموزش و تمرین و بازخورد مثبت) به ترتیب با فرآیند انجام دادن وظیفه و میزان انجام دادن آن مرتبط هستند. سبک حمایت اجتماعی، رفتاری است که مربی با استفاده از آن برای ارضاء نیازهای متقابل شخصی ورزشکاران تلاش می‌کند، رابطه دوستانه با بازیکنان دارد، مسائل و مشکلات آن‌ها را بررسی و به حل و فصل اختلافات بین اعضای گروه کمک می‌نماید. این سبک با نیازهای اجتماعی ورزشکاران، به صورت فردی و گروهی سروکار دارد. در رفتار دموکراتیک، مربی به ورزشکاران اجازه مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مربوط به تعیین اهداف گروهی و روش دستیابی به آن اهداف را می‌دهد و نظر بازیکنان را در تصمیم‌گیری در روش بازی و تمرین و موضوعات مهم مربیگری جویا می‌شود. در مقابل رفتار دموکراتیک، سبک آمرانه رفتاری است که مربی به هیچ‌وجه بازیکنان را در تصمیم‌گیری‌ها و مسائل گروه دخالت نمی‌دهد و بازیکنان باید دستورات مربی را اجرا کنند (افضل پور، قراخانلو، خداداد، ۱۳۸۳).

سبک رهبری مربی می‌تواند فرآیندی اثرگذار بر فرد و گروهی باشد که برای دستیابی به اهداف تلاش می‌کنند. مربیان باید در اتخاذ سبک رهبری خود به مهارت‌های روانی افراد و گروه توجه کنند؛ توجه به فرآیندهای روان‌شناختی فردی و گروهی یا نیازهای فردی ورزشکاران و گروه ضروری است و جزئی از کارآمدی مربی محسوب می‌شود (حسینی کشتان، ۱۳۸۶). بنابراین مربیانی موفق هستند که سبک‌های رهبری را به درستی شناخته و چگونگی استفاده از آن‌ها را بدانند و به کار ببرند. طبیعتاً این مربیان از آنانی که نمی‌دانند یا آنانی که می‌دانند و قادر نیستند تا این سبک‌ها را به کار ببرند، اثربخش‌تر بوده و ورزشکاران تحت نظر آنان نیز عملکرد بهتری خواهند داشت (توکلی، کشتی دار، خوشبختی، جعفر، ۱۳۹۰).

با وجود نقش اثرگذار رهبری مربی در موفقیت و نگاهداشت ورزشکاران توسط اتخاذ سبک‌های مناسب رهبری، بررسی ارتباط بین سبک‌های رهبری مربیان با عوامل نگاهداشت که تسهیل‌کننده این هدف در زمینه‌های ورزشی است، از اهمیت بالایی برخوردار است (همچنین با توجه به نقش هویت ورزشی به‌عنوان یکی از جنبه‌های بسیار مهم از رفتار روانی، عاطفی ورزشکاران که می‌تواند پیامدهای روانی مختلفی را بر مشارکت ورزشی ورزشکاران داشته باشد و اینکه بخش زیادی از این مؤلفه روانی به‌وسیله تجربیات ورزشکار و ارتباط او با محیط) خانواده، مربی، دوستان و...) در طول حرفه ورزشی‌اش شکل می‌گیرد، سؤالی که ذهن محقق را به خود مشغول ساخته این است که آیا سبک رهبری مربی می‌تواند بر نگاهداشت بازیکنان تیم، در لیگ برتر فوتبال تأثیر داشته باشد؟ سؤالی که پاسخ به آن می‌تواند کمک شایانی به مربیان تیم‌های لیگ برتر فوتبال نموده و آنان را در پیشبرد اهداف مدیریتی خویش یاری نماید.

۲- ضرورت و اهمیت پژوهش

با افزایش توجه به ورزش قهرمانی، علوم ورزشی نیز به کمک ورزشکاران آمده تا راه‌های بهبود عملکرد و ربودن گوی سبب از دیگران را برای آن‌ها هموار کند. با توجه به موارد مذکور، شناخت عوامل مؤثر در به موفقیت رسیدن گروه‌های حرفه‌ای حائز اهمیت است و لزوم استفاده از شیوه‌ها و راهبردهای علمی جدید را نمایان می‌کند. گیلبرستون (۲۰۰۰) در تحقیقی گسترده پیرامون عوامل حیاتی موفقیت‌زا در یک تیم یا سازمان ورزشی، اهداف، مربی یا رهبر، مهارت‌ها، امکانات مالی، انگیزش و نوآوری را به‌عنوان مهم‌ترین متغیرها نام برد. نوع سبک رهبری توسط مربی عامل مهمی است که سایر موارد مؤثر در موفقیت گروه را تحت‌الشعاع خود قرار می‌دهد. چنانچه سایر موارد مؤثر در به موفقیت رسیدن یک گروه سازمانی یا ورزشی از شرایط مطلوبی برخوردار باشد و سبک رهبری مناسب مورد استفاده قرار نگیرد، نمی‌توان انتظار داشت که آن گروه به اهداف خود که همانا موفقیت و پیروزی است، نائل آید (چلادوری و همکاران، ۱۹۸۳)؛ بنابراین، شکی نیست که مربیان برای موفقیت ورزشکاران خود باید از تأثیر شیوه‌های مختلف سبک‌های رهبری آگاه باشند. مربی باید بتواند در مواقع گوناگون با استفاده از سبک‌های رهبری مناسب از عهده‌ی ایفای نقشه‌ای گوناگون برآمده و به‌عنوان یک مشوق و برانگیزاننده و با استفاده از روش‌های منطقی مؤثر، پیشرفت ورزشکاران را اولین اولویت کاری خود قرار داده و قادر باشند تا نسبت به عملکرد ورزشکاران همانند یک مدیر سازمانی با ارائه بازخوردهای مناسب (پاداش یا تنبیه)، پیشرفت و موفقیت آنان را همیشه مورد توجه قرار دهد (گودرزی، ۱۳۹۰).

تحقیقات پژوهشگران نشان می‌دهد که سبک و شیوه رهبری مربیان نقش تأثیرگذاری بر مشارکت ورزشی افراد خواهد داشت. این موضوع برای مربیان مشخص است که نقش آنان در محیط‌های ورزشی بسیار مهم می‌باشد. به‌طوری‌که گستره این اثرگذاری

از محیط ورزشی نیز فراتر رفته و سایر حوزه‌های زندگی ورزشکاران را در برمی‌گیرد. روشن است که مربیان می‌توانند بر محیط زندگی ورزشکاران سطوح مختلف قهرمانی، اثرات مثبت و منفی داشته باشند. ارتباط مربی با ورزشکار، می‌تواند موجب ارتقای مهارت‌های روان‌شناختی و بهزیستی اجتماعی ورزشکاران شود و رشد خود کارایی و مهارت‌های مقابله با استرس در ورزشکاران را به دنبال داشته باشد. همچنین رابطه منفی مربی با ورزشکار نیز ممکن است باعث بروز استرس و شکل‌گیری نگرش‌های منفی نسبت به رقابت و موفقیت در ورزشکاران شود و سبب گردد استرس بین فردی و تضعیف روحیه رقابتی ورزشکاران افزایش پیدا کند (باقری و زارعی متین، ۱۳۸۴).

وجود تعداد زیاد سبک‌های مربی‌گری بدیهی است؛ ولی مسلماً هیچ سبکی به‌تنهایی و برای همیشه سبب موفقیت نمی‌شود. قبل از این که مربی سبک رهبری خود را تعیین کند، معیارهایی را باید مورد توجه قرار دهد. مثلاً چلادورای و کارون پی بردند که ورزشکاران برجسته بیشتر نگران دانش و آگاهی مربیان هستند تا برقراری ارتباط، درحالی که ورزشکاران جوان و کمتر ماهر، به حمایت عاطفی بیشتری نیاز دارند؛ بنابراین مربیان در هنگام تصمیم‌گیری در مورد سبک رهبری مناسب، باید نیازهای عاطفی ورزشکاران را در نظر بگیرند (نوروزی سی حسینی، رسول؛ کوزه چیان، هاشم؛ هنری، حبیب؛ نوروزی سی حسینی، ابراهیم، ۱۳۹۲). زیرا در بسیاری از موارد مشاهده می‌شود که بازیکنان با تأخیر و بی‌میلی در تمرینات حضور می‌یابند، احساس می‌کنند در مقابل تلاش زیاد به پیشرفت اندکی نائل می‌شوند، در مقابل نسبت به کوچک‌ترین محرک، تحریک‌پذیر هستند و با نشاط خود را از دست می‌دهند و مسلماً تمرین در حالت بی‌نشاطی مؤثر نخواهد شد.

۳- روش پژوهش

تحقیق حاضر توصیفی از نوع همبستگی است که به روش میدانی انجام گرفته است. جامعه آماری مورد نظر این تحقیق شامل ورزشکاران حاضر در لیگ برتر فوتبال ایران در فصل مسابقاتی ۱۴۰۲ متشکل از ۲۴۸ نفر بودند. نمونه آماری تحقیق براساس جدول کرجسی و مورگان به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده برابر با ۱۴۴ نفر است. ابزار بکار رفته در این پژوهش عبارت است از پرسشنامه سبک‌های رهبری در ورزش (LSS) چلادورای و صالح (۱۹۸۰). این پرسشنامه برای بررسی این موضوع که آیا تئوری‌های رهبری در موقعیتهای ورزشی قابل کاربرد هستند، مدل چند بعدی رهبری در ورزش را ابداع نمودند و بر اساس همین مدل برای بررسی و مطالعه رهبری در ورزش و ارتباط آن با سایر متغیرهای موجود در ورزش، پرسشنامه مقیاس رهبری در ورزش را تهیه کردند. چلادوری و صالح سه کاربرد عمده از مقیاس رهبری در ورزش را مد نظر قرار دادند؛ اول بررسی اولویت‌های رفتار رهبر (مربی) از دیدگاه ورزشکاران، دوم بررسی رفتار ادراک شده رهبر (مربی) توسط ورزشکاران و سوم بررسی ادراک رهبر (مربی) از رفتار خود. به این ترتیب سه نسخه از مقیاس رهبری در ورزش تهیه شد که هر یک از اهداف سه گانه فوق را پوشش می‌دهد. این پرسشنامه شامل ۴۰ سؤال می‌باشد. نمره‌ای که فرد از پاسخ دادن به سؤالات ۱، ۵، ۸، ۱۱، ۱۴، ۱۷، ۲۰، ۲۹، ۲۶، ۲۳، ۳۲، ۳۵، ۳۸ این پرسشنامه بدست می‌آورد مربوط به رفتار رهبر (مربی) است. نمره‌ای که فرد از پاسخ دادن به سؤالات ۲، ۶، ۹، ۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۷، ۳۴، ۴۰ این پرسشنامه بدست می‌آورد مربوط به رفتار دموکراتیک؛ نمره‌ای که فرد از پاسخ دادن به سؤالات ۳، ۷، ۱۳، ۱۹، ۲۲، ۲۵، ۳۱، ۳۳، ۳۹ این پرسشنامه بدست می‌آورد مربوط به حمایت اجتماعی و نمره‌ای که فرد از پاسخ دادن به سؤالات ۴، ۱۰، ۱۶، ۲۸، ۳۷ این پرسشنامه بدست می‌آورد مربوط به رفتار بازخورد مثبت می‌باشد. این پرسشنامه در قالب مقیاس ۵ ارزشی لیکرت تنظیم شده است. روایی و پایایی پرسشنامه مقیاس رهبری در ورزش اعتمادپذیری پرسشنامه میزان پایایی آن را در اندازه‌گیری متغیرها نشان می‌دهد که در حقیقت با پایداری اندازه‌گیری سر و کار دارد. مرادی در سال ۱۳۸۵ در پژوهش خود ضریب پایایی برای هر یک از خرده‌مقیاسهای پرسشنامه مقیاس رهبری در ورزش از طریق آلفای کرونباخ محاسبه کرد که به شرح ذیل می‌باشد: رفتار آموزشی رفتار دموکراتیک رفتار حمایت اجتماعی رفتار آمرانه رفتار بازخورد مثبت ۰/۸۴۱۷ ۰/۷۹۱۲ ۰/۸۳۱۴ ۰/۷۸۵۸ ۰/۷۱۶۹ برای تعیین پایایی پرسشنامه‌ها، در این تحقیق از آلفای کرونباخ استفاده شد. پایایی پرسشنامه‌ها با توزیع ۳۰ پرسشنامه اندازه‌گیری شد که برای کلیه خرده مقیاس‌های پرسشنامه مقیاس رهبری در ورزش (L.S.S) آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۷۲ به دست آمد.

۳-۱- روش جمع‌آوری

ابزار جمع‌آوری داده‌ها (پرسشنامه‌ها) طبق برنامه فدراسیون و پس از هماهنگی با سرپرستان و سرمربیان گروه‌ها در اواخر نیم‌فصل اول لیگ (خردادماه) و در روزهای قبل از مسابقه در محل اقامت گروه‌ها در اختیار بازیکنان قرار می‌گرفت و در همان جلسه اخذ می‌گردید؛ بنابراین، فرایند توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌های این پژوهش در اردیبهشت و خرداد ماه ۱۴۰۲ در چندین

نقطه از کشور (اصفهان، تهران، مازندران) به پایان رسید. تمام افرادی که به سؤالات پرسشنامه پاسخ دادند، بازیکنانی بودند که در یکی از گروه‌های لیگ برتر فوتبال کشور فعالیت داشتند. به‌رحال از این نظر، نتایج پژوهش حاضر، برگرفته از نظرات بازیکنان فعال در لیگ فوتبال کشور است و این می‌تواند بر اعتبار یافته‌های پژوهش حاضر بی‌افزاید.

۴- توصیف جمعیت شناختی تحقیق

۴-۱- آماره‌های توصیفی

اولین مرحله تحلیل داده‌ها، توصیف یا تلخیص آن‌ها با استفاده از آمار توصیفی است. آمار توصیفی مجموعه روش‌هایی است که به خلاصه کردن، طبقه‌بندی، توصیف و تفسیر داده‌ها می‌پردازد. تحلیل توصیفی داده‌ها، صرفاً برای بررسی وضع یک گروه یا یک موقعیت بکار می‌روند، مواردی همچون وضعیت، نوع، توصیف داده‌ها و؛ اما تحلیل روابط و تغییرات بین متغیرها و تحلیل مجموعه متغیرها برای تبیین علت از عهده آمار توصیفی خارج است و از مجموعه روش‌هایی که معمولاً برای بیان رابطه بین دو یا چند متغیر و تعمیم ویژگی‌های نمونه آماری به جامعه آماری تحت عنوان آمار استنباطی استفاده می‌شود.

سن پاسخ‌دهندگان: با توجه به جدول (۱)، تعداد ۱۱ نفر از پاسخ‌دهندگان سن کمتر از ۲۰ سال، ۹۰ نفر ۲۰-۲۵ سال، ۱۰۳ نفر ۲۵-۳۰ سال، ۴۴ نفر ۳۰-۳۵ سال و ۲۴۸ نفر بالاتر از ۳۰ سال برخوردار هستند.

جدول ۱- توزیع فراوانی سن پاسخ‌دهندگان

سن	فراوانی مطلق	درصد فراوانی
کمتر از ۲۰ سال	۱۱	۴/۴۳
بین ۲۰ تا ۲۵ سال	۹۰	۳۷,۵
بین ۲۵ تا ۳۰ سال	۱۰۳	۳۶/۲۹
بیشتر از ۳۰ سال	۴۴	۱۷/۷۴
جمع	۲۴۸	۱۰۰

تحصیلات: با توجه به جدول (۲)، ۲۹ نفر کاردانی، ۶۴ نفر از پاسخ‌دهندگان کارشناسی، ۱۳۹ نفر کارشناسی ارشد، ۱۶ نفر دکترا دارای مدرک تحصیلی می‌باشند.

جدول ۲- توزیع فراوانی تحصیلات پاسخ‌دهندگان

تحصیلات	فراوانی مطلق	درصد فراوانی
کاردانی	۲۹	۱۱/۶۹
کارشناسی	۶۴	۲۵/۸۰
کارشناسی ارشد	۱۳۹	۵۶/۰۴
دکترا	۱۶	۶/۴۵
جمع	۲۴۸	۱۰۰

سابقه حرفه‌ای پاسخ‌دهندگان: با توجه به جدول (۳) ۵ نفر کمتر از ۳ سال، ۵ نفر بین ۳ تا ۵ سال، ۵۰ نفر بین ۵ تا ۸ سال، ۴۸ نفر ۸ تا ۱۰ سال و ۱۴۰ نفر از پاسخ‌دهندگان بیشتر از ۱۰ سال دارای سابقه حرفه‌ای می‌باشند.

جدول ۳- توزیع فراوانی سابقه حرفه‌ای پاسخ‌دهندگان

سابقه حرفه‌ای	فراوانی مطلق	درصد فراوانی
کمتر از ۳ سال	۵	۲/۰۱
۳ تا ۵ سال	۵	۲/۰۱
۵ تا ۸ سال	۵۰	۲۰/۱۶
۸ تا ۱۰ سال	۴۸	۱۹/۳۵
بیشتر از ۱۰ سال	۱۴۰	۵۶/۴۵
جمع	۲۴۸	۱۰۰

۲-۴- رگرسیون خطی چندگانه

با استفاده از رگرسیون چند متغیره، محقق می‌تواند رابطه خطی موجود بین مجموعه‌ای از متغیرهای مستقل با یک متغیر وابسته را به شیوه‌ای مطالعه نماید که در آن، روابط میان متغیرهای مستقل نیز مورد توجه قرار گیرد. در مجموع، هدف اصلی از کاربرد رگرسیون چند متغیره آن است که ترکیب خطی از متغیرهای مستقل را به گونه‌ای ایجاد کند که حداکثر همبستگی را با متغیر وابسته نشان دهد.

۳-۴- فرضیه: سبک رهبری (آمرانه، دلسوزانه، مشاوره‌ای، مشارکتی) بر نگاهداشت ورزشکاران حرفه ای اثربخشی مثبتی دارد.

جهت بررسی تأثیر متغیر مستقل بر روی متغیر وابسته، بر اساس این فرضیه از روش رگرسیونی چندگانه به روش همزمان استفاده شده است که نتایج آن در جداول زیر بیان شده است.

جدول ۴- خلاصه آزمون رگرسیون چند متغیره

مدل	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	برآورد خطا استاندارد
۱	۰/۷۴۲	۰/۵۳۸	۰/۵۰۱	۰/۴۵۵

در این آزمون رگرسیون مقدار ضریب تعیین برابر ۰/۵۳۸ می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل سبک رهبری (آمرانه، دلسوزانه، مشاوره‌ای، مشارکتی) می‌تواند ۵۷/۵ درصد از تغییرات متغیر وابسته اثربخشی را تبیین نماید. بر اساس جدول فوق مقدار F برای آزمون نیکویی برازش رگرسیون برابر ۱۵۲/۶۰۴ با درجه آزادی ۴ می‌باشد و متناظر با آن سطح معناداری برابر با ۰,۰۰ محاسبه گردیده که از مقدار ۰/۰۵ کمتر بوده و در نتیجه معناداری مدل رگرسیون تأیید می‌گردد.

جدول ۵- ضرایب مدل رگرسیونی برای تمامی متغیرهای مستقل

	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	مقدار t	سطح معناداری
	B	خطای استاندارد	β		
مقدار ثابت	۰/۳۶۴	۰/۲۰۳		۱/۷۰۴	۰/۰۷۰
سبک آمرانه	-۰/۰۲۸	۰/۰۳۱	-۰/۰۲۱	-۰/۵۳۳	۰/۵۵۸
سبک دلسوزانه	۰/۸۸	۰/۰۲۷	۰/۱۱۰	۳/۴۰۹	۰/۰۰۱
سبک مشاوره‌ای	-۰/۱۰۲	۰/۰۴۴	۰/۱۰۵	۲/۰۱۲	۰/۰۴۳
سبک مشارکتی	-۰/۵۹۰	۰/۰۴۱	۰/۶۰۱	۱۰/۷۵۰	۰/۰۰۰

بر اساس نتایج آزمون رگرسیون با توجه به سطح معناداری سبک‌های رهبری فقط سه سبک رهبری دلسوزانه، مشاوره‌ای، مشارکتی به دلیل اینکه در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ قرار دارند، معنادار هستند یعنی بر میزان اثربخشی نگاهداشت حرفه ای ورزشکاران تأثیرگذار هستند. بر اساس نتایج فوق مشخص می‌شود سبک رهبری مشارکتی به دلیل داشتن بالاترین مقدار β یعنی ۰/۵۹۰ بیشترین تأثیر را بر اثربخشی نگاهداشت ورزشکاران خواهد داشت. سبک رهبری آمرانه به دلیل اینکه در سطح معناداری بالاتر از ۰/۰۵ قرار دارد بر اثربخشی نگاهداشت ورزشکاران حرفه ای تأثیرگذار نیست.

۵- نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر تعیین ارتباط بین سبک رهبری مربیان و مدیران تیم های لیگ برتر با هویت ورزشی بازیکنان نخبه فوتبال بانوان ایران بود. در این رابطه نتایج پژوهش حاضر نشان داد که هویت ورزشی بازیکنان نخبه فوتبال بانوان ایران در سطح مطلوبی قرار دارد که نتایج پژوهش با یافته های هورتون و مک (۲۰۰۰)، هوئیس و همکاران (۲۰۰۸)، رویس و همکاران (۲۰۰۳)، اندرسون (۲۰۰۶) همخوانی دارد. تحقیقی با موضوع «سبک‌های رهبری با میزان اثربخشی مدیران تربیت‌بدنی دانشگاه‌های وابسته به وزارت علوم و تحقیقات و فناوری» توسط حسن عامری و همکاران در سال ۱۳۸۱، پژوهشی تحت عنوان «بررسی رابطه سبک‌های مدیریت با اثربخشی سازمانی در شهرستان ملارد» توسط محمدعلی زکی و همکاران در سال ۱۳۹۴، پایان‌نامه‌ای تحت عنوان «رابطه سبک رهبری با خلاقیت و اثربخشی مدیران مدارس متوسطه شهر فیروزآباد از دیدگاه دبیران در سال تحصیلی ۹۰-۸۹» توسط منیژه نجفی در سال ۱۳۹۰، پژوهشی تحت عنوان «بررسی تأثیر سبک رهبری بر اثربخشی سازمانی مطالعه موردی اداره کل بنادر و دریانوردی استان گیلان» توسط عقیل صیاد قبادی در سال ۱۳۹۶، پایان‌نامه تحت عنوان «رابطه بین سبک رهبری مدیران با خلاقیت و اثربخشی سازمانی در کارکنان شهرداری کرج» توسط احسان یقینی در سال ۱۳۹۷، پایان‌نامه تحت

عنوان «ارتباط سبک‌های رهبری با مدیریت تنوع و اثربخشی سازمانی در ادارات ورزش و جوانان استان کردستان»، سیدهویدا سید در سال ۱۳۹۴، پایان‌نامه تحت عنوان «رابطه‌ی بین سبک رهبری مدیران، جو مدرسه و اثربخشی مدارس متوسطه شهر اقلید»، حمیدرضا ثابت اقلیدی در سال ۱۳۹۰ و همچنین تحقیقات نایاک، میسرا (۲۰۰۵)، دونگ پیل (۲۰۱۹)، دردیبا بهیندورا (۲۰۱۹)، اندرو اس کلاین و همکاران (۲۰۱۳)، نایاک بندان و همکاران (۲۰۰۵).

لذا به مسئولین فدراسیون فوتبال توصیه می‌گردد ضمن آشنا شدن با شیوه نگاهداشت ورزشی و تاثیر آن در حفظ و بقای ورزشکاران در رشته فوتبال، از متخصصین مدیریت و روانشناسی ورزشی برای همکاری با آن فدراسیون دعوت کند تا با برگزاری جلسات و دوره‌های آموزشی برای مربیان و مسئولین تیم‌ها علاوه بر شناخت آسیب‌های وارد بر ورزشکاران حرفه‌ای در فوتبال، به ارائه راهکارهای مناسب جهت کاهش این آسیب‌ها و ادامه‌ی فعالیت آنها در این رشته ورزشی بپردازند.

مربیان جایگاه والایی در برنامه‌های ورزشی دارند و نقش آنان به حدی مهم است که محور اصلی و سکان دار تیم‌های ورزشی تلقی میشوند. در تحقیقات متعددی صوری گرفته پیرامون عوامل حیاتی موفقیت در تیمها و سازمان ورزشی از اهداف، مربی یا رهبر، مهاری‌ها، امکانات مالی، انبیزش و نوآوری به عنوان مهمترین متغیرها نام برد شد است. (نوروزی، کوزه چیان، احسانی؛ فیض عسکری، ۱۳۹۱). مربیان در ایفای نقش مربیگری به دنبال ایجاد شرایطی هستند تا هر ورزشکار حداکثر فرصت را برای بروز استعدادهایش داشته باشد و در همان حال نیز به موفقیت تیمی برسد. برای ایفای نقش مربیگری و هدایت ورزشکاران نیاز به یک ساختار رهبری است که ورزشکاران بتوانند در آن ساختار بهترین عملکرد جسمانی و مهارتی را داشته باشند. این همان مسئله اساسی شناخت سبک رهبری موثر مربیان را بیان می‌کند که عامل مهم هدایت مربی و ورزشکار است.

بنابراین با استناد به یافته‌های پژوهش حاضر و تحقیقات مرتبط در این حوزه می‌توان بیان کرد که سبک رهبری برعوامل مختلف در یک تیم ورزشی موثر است. از جمله ترغیب بازیکنان، خلاقیت، سطح عملکرد بازیکنان و نتیجه‌گیری تیم که سطح رهبری تحول‌گرا که به عنوان سبک قالب در مورد مربیان تیم‌ها و مدیران باشگاه‌های لیگ برتر فوتبال ایران شناخته شد.

منابع

۱. احمدی، مهدی، (۱۳۹۰). "بررسی ارتباط رفتار مربیان و رضایتمندی با عملکرد ورزشکاران در لیگ برتر تکواندو ایران". پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تهران، ص ۳.
۲. اکبری علویجه، مهدی. (۱۳۹۵). «تأثیر سبک‌های رهبری بر اثربخشی مدیران سازمان‌های ورزشی شهر اصفهان»، پایان‌نامه دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارسنجان.
۳. بشارت، محم علی؛ عباسی، غلامرضا؛ میرزا کمسفیدی، رضا (۱۳۸۵)، تبیین موفقیت ورزشی در ورزش‌های گروهی و فردی بر حسب هوش هیجانی، نشریه المپیک، شماره ۴، پیاپی ۳۳، ۸۷-۹۸.
۴. ترک‌زاده جعفر، جعفری سکینه. (۱۳۹۱). «رویکردها و نظریه نظریه‌های سنتی و نوین رهبری: به‌سوی جهان‌بینی رهبری»، توسعه مدیریت و منابع انسانی و پشتیبانی.
۵. توکلی، محمد حسن. کشتی دار، محمد. خوشبختی، جعفر (۱۳۹۰). «تأثیر واحدهای تربیت بدنی عمومی ۱ و ۲ بر هویت ورزشی دانشجویان دانشگاه بیرجند». پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۱۱، صص ۸۹-۱۰۲.
۶. جباری، غلامرضا. کوزه-چیان، هاشم. خبیری، محمد (۱۳۷۹). بررسی سبک رهبری، توانایی‌ها و نحوه عملکرد مربیان فوتبال باشگاه‌های دسته اول و دوم کشور (جام آزادگان). نشریه حرکت، شماره ۶، صص ۱۲۰-۱۰۳.
۷. جلیلیان، کیومرث. (۱۳۹۵). «بررسی اجمالی اثربخشی سازمانی» فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی، ص ۱۰۹-۱۱۴.
۸. جهان دیده، علی اکبر؛ همتی، شبنم (۱۳۹۲)، بررسی ورزش‌گرایی و هویت ورزشی ورزشکاران شرکت‌کننده در دومین المپیاد غیرمتمرکز منطقه‌ی ۱ دانشگاه آزاد اسلامی، نشریه پژوهش در علوم ورزش، شماره ۱۱، صص ۸۸-۱۷.
۹. حسینی کشتیان، میتاق. رضانی-نژاد، رحیم. محمد پناهی، پیام. شفیع کردشولی، شهرام (۱۳۸۹). «تأثیر پویایی گروه و سبک رهبری مربیان بر عملکرد تیمی باشگاه‌های والیبال لیگ برتر ایران». پژوهش در علوم ورزش، شماره ۲۷، صص ۱۲۶-۱۰۹.
۱۰. حلاجی، محسن. زردشتیان، شیرین. تندنویس، فریدون (۱۳۹۰). «ارتباط سبک‌های رهبری تحول‌گرا و عملکرد مربیان با تعهد بازیکنان لیگ برتر هندبال ایران». نشریه علوم ورزش، شماره ۱۱، صص ۴۴-۲۷.
۱۱. زارعی، مهناز. (۱۳۹۰). رابطه‌ی سبک‌های رهبری تحول‌آفرین و تعامل‌گرا با بالندگی سازمانی و اثربخشی از دیدگاه مدیران مدارس شهرستان مرودشت سال تحصیلی ۸۹-۹۰». ۱۳۹۰.
۱۲. زردشتیان، شیرین. تندنویس، فریدون. هادوی، فریده. خبیری، محمد (۱۳۸۸). «ارتباط بین سبک رهبری تحول-گرا و عمل-گرای مربیان با انگیزش اجتناب از شکست بازیکنان لیگ برتر بسکتبال کشور». نشریه علوم حرکتی و ورزش، شماره ۱۳، صص ۱۲۵-۱۱۱.

۱۳. زکی، محمدعلی؛ گودرزی، حسن و سوری، زهره (۱۳۹۴). بررسی رابطه سبک‌های مدیریت با اثربخشی سازمانی «مطالعات رفتار سازمانی، شماره ۵ پیاپی ۱۶ ویژه‌نامه رهبری سال چهارم زمستان.
۱۴. سلیمانی، غلامرضا. (۱۳۹۸). «بیانات در همایش فرماندهان بسیج سراسر کشور»؛ خبرگزاری شبستان.
۱۵. سینایی، ژاله و منظری توکلی، حمدالله. (۱۳۹۵). سبک‌های رهبری و اثربخشی سازمانی در سازمان‌ها، کنفرانس بین‌المللی نخبگان مدیریت، تهران.
۱۶. شاه‌آبادی، محمد مهدی و زلفی، امین. (۱۳۹۵). شناسایی قابلیت‌های لازم برای رهبری در سازمان‌های ایمن محور؛ مورد مطالعه بسیج دانشجویی «دانشگاه تهران؛ اندیشه مدیریت راهبردی سال دهم پاییز و شماره ۲ پیاپی ۲۰، زمستان
۱۷. شجاع، رضا. سهرابی، مهدی. فولادیان، جواد (۱۳۸۹). "مقایسه هویت ورزشی بازیکنان تیم‌های ملی هندبال ایران". نشریه علوم ورزشی، شماره ۲۶، صص ۱۰۴-۸۷.
۱۸. شیخ‌زاده، محمد. (۱۳۹۴). سبک رهبری خدمتگزار، الگویی متعالی برای فرماندهان و مدیران»، تهران، مرکز امامت.
۱۹. صیاد قبادی، عقیل؛ صیاد قبادی، علی و حجامی، مهدی. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر سبک رهبری بر اثربخشی سازمانی مطالعه موردی اداره کل بنادر و دریانوردی استان گیلان»، مطالعات کاربردی در علوم مدیریت و توسعه سال دوم دی ۱۳۹۶ شماره ۵
۲۰. عامری، حسن؛ کوزه چیان، هاشم؛ آذر، عادل و احسانی، محمد. (۱۳۸۱). رابطه سبک‌های رهبری و خلاقیت با میزان اثربخشی مدیران تربیت‌بدنی و علوم ورزشی دانشگاه‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» شماره ۱۳، پاییز.
۲۱. گودرزی، محمود (۱۳۹۰)، رفتار سازمانی در ورزش، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
۲۲. محدث، فاطمه (۱۳۸۹)، رابطه بین سبک رهبری مربیان با انسجام تیمی و رضایتمندی ورزشکاران، رساله دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان.
۲۳. محقق زاده، محمد رضا. (۱۳۸۹). « بررسی سبک‌های رهبری مدیران و میزان تأثیر آن بر رضایتمندی شغلی کارشناسان شرکت برق منطقه‌ای اصفهان».
۲۴. مرادی، محمد رضا. کوزه چیان، هاشم. احسانی، محمد. جعفری، اکرم (۱۳۸۵). "رابطه سبک رهبری مربیان با انسجام گروهی بازیکنان در تیم‌های بسکتبال لیگ برتر باشگاه‌های کشور". نشریه حرکت، شماره ۸- (پیاپی ۲۹)، صص ۱۶-۵.
۲۵. مظفری، سید امیر احمد. مشرف جوادی، بتول. شهلایی باقری، جواد (۱۳۸۴). "ارتباط بین سبک های رهبری مربیان تیم های کشتی جهان با میزان نگرش به موفقیت آنان. نشریه علوم حرکتی و ورزش". جلد اول - شماره ۵، صص ۱۱۶-۱۰۱.
۲۶. هادیان، معصومه (۱۳۹۱). "بررسی تفاوت هویت ورزشی در بین ورزشکاران ملی پوش رشته‌های ورزشی". پایان نامه کارشناسی ارشد رفتار حرکتی، دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تهران، ص ۳.
۲۷. همتی نژاد، مهرعلی، شفیعی کردشولی، شهرام & حاجی آبادی، مهدی. (۱۳۹۵). ارتباط بین سبک رهبری مربیان و هویت ورزشی بازیکنان لیگ برتر هندبال ایران. پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش، ۸(۳)، ۷۹-۹۲
۲۸. وحدانی، محسن. محرم زاده، مهرداد. آقایی، محمود. حسین پور، اسکندر (۱۳۹۱). "رابطه سبک های رهبری مربیان و انسجام گروهی تیم های منتخب دانش-آموزی شهر ارومیه". مدیریت ورزشی - شماره ۱۴، صص ۶۴-۴۹.